

Roczny bilans nastrojów społecznych

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2022

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

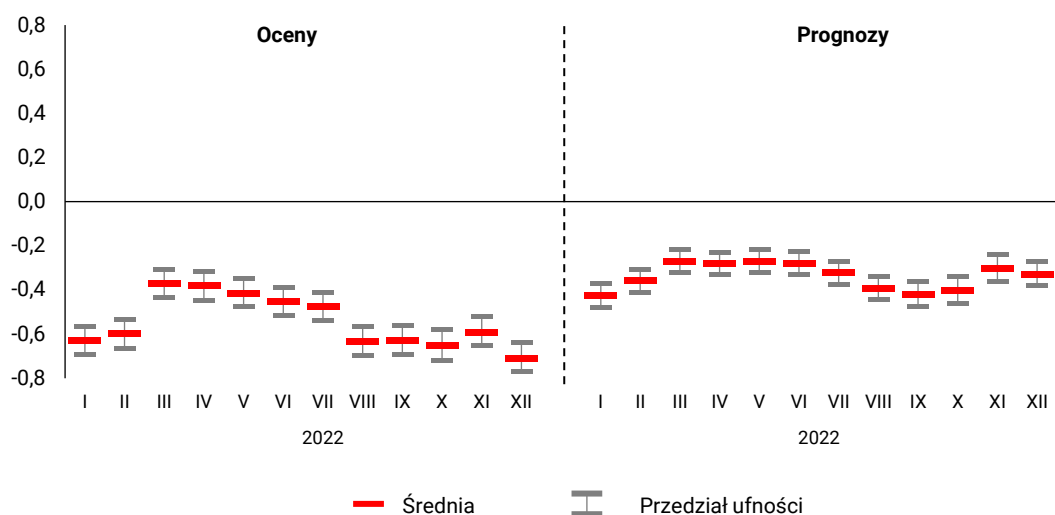
W naszych badaniach wskaźnikami nastrojów społecznych są m.in. oceny i prognozy sytuacji gospodarczej i politycznej w Polsce, a także poziomu życia respondentów i ich rodzin oraz kondycji zakładów pracy, w których pracują ankietowani. Aby syntetycznie oddać dynamikę zmian nastrojów, ich bilans roczny prezentujemy w postaci średnich ocen na pięciopunktowej skali od -2 do +2¹.

SYTUACJA POLITYCZNA

Pomimo że **oceny sytuacji politycznej** przez cały rok pozostawały jednoznacznie krytyczne, w marcu – po inwazji Rosji na Ukrainę – zarejestrowaliśmy ich wyraźną poprawę. W kolejnych miesiącach obserwowaliśmy stopniowe, bardzo niewielkie pogarszanie, a w sierpniu zarejestrowaliśmy bardziej znaczący spadek do poziomu z początku roku. W grudniu kolejny raz postrzeganie sytuacji politycznej uległo pogorszeniu i w efekcie oceny na koniec roku były nieznacznie słabsze od tych z pierwszych miesięcy roku.

CBOS

RYS. 1. Sytuacja polityczna w Polsce w 2022 roku

Oceny: średnie na 5-punktowej skali od -2 (bardzo zła) do +2 (bardzo dobra). Prognozy: średnie na 5-punktowej skali od -2 (zdecydowane pogorszenie) do +2 (zdecydowana poprawa)

¹ Prezentowane dane pochodzą z badań „Aktualne problemy i wydarzenia” realizowanych od stycznia do grudnia 2022 roku.

W pierwszym kwartale przewidywania **dotyczące sytuacji politycznej** z miesiąca na miesiąc poprawiały się. W drugim kwartale prognozy utrzymywały się na stabilnym poziomie, natomiast w kolejnym nastąpiło ich pogorszenie i powróciły do poziomu z początku roku. Pod koniec roku odnotowaliśmy natomiast niewielki wzrost optymizmu w tym obszarze.

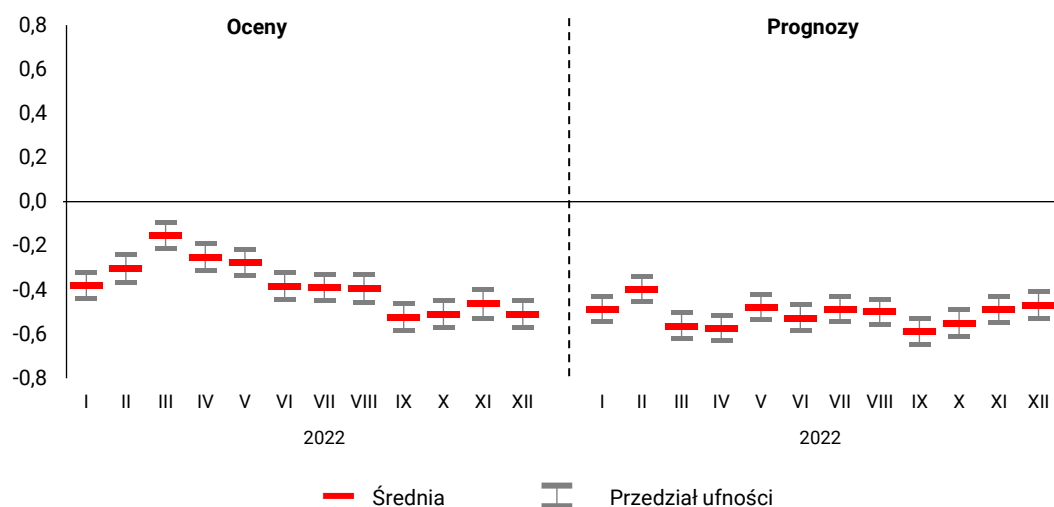
SYTUACJA GOSPODARCZA

W pierwszym kwartale 2022 roku **oceny sytuacji gospodarczej** poprawiały się, a znaczący wzrost średniej nastąpił między lutym a marcem. Od kwietnia rozpoczął się natomiast trend spadkowy i w czerwcu postrzeganie kondycji gospodarki wróciło do poziomu ze stycznia. W lipcu i czerwcu oceny sytuacji gospodarczej pozostawały stabilne, we wrześniu z kolei nastąpiło ich pogorszenie i już na zbliżonym, niższym poziomie pozostały one do grudnia. Przez cały rok silniej artykułowane były opinie negatywne niż pozytywne, a postrzeganie kondycji gospodarki pod koniec roku było gorsze niż na jego początku.

W lutym zarejestrowaliśmy poprawę **prognoz rozwoju sytuacji gospodarczej**, w marcu natomiast znaczące pogorszenie. W maju wróciły one do stanu ze stycznia i utrzymywały się mniej więcej na tym poziomie do sierpnia. Po niewielkim wzroście obaw we wrześniu w ostatnim kwartale zmniejszyła się pesymizm w prognozach dotyczących sytuacji gospodarczej. W grudniu przewidywania były zbliżone do tych styczniowych.

CBOS

RYS. 2. Sytuacja gospodarcza w Polsce w 2022 roku

Oceny: średnie na 5-punktowej skali od -2 (bardzo zła) do +2 (bardzo dobra). Prognozy: średnie na 5-punktowej skali od -2 (zdecydowane pogorszenie) do +2 (zdecydowana poprawa)

SYTUACJA W ZAKŁADACH PRACY

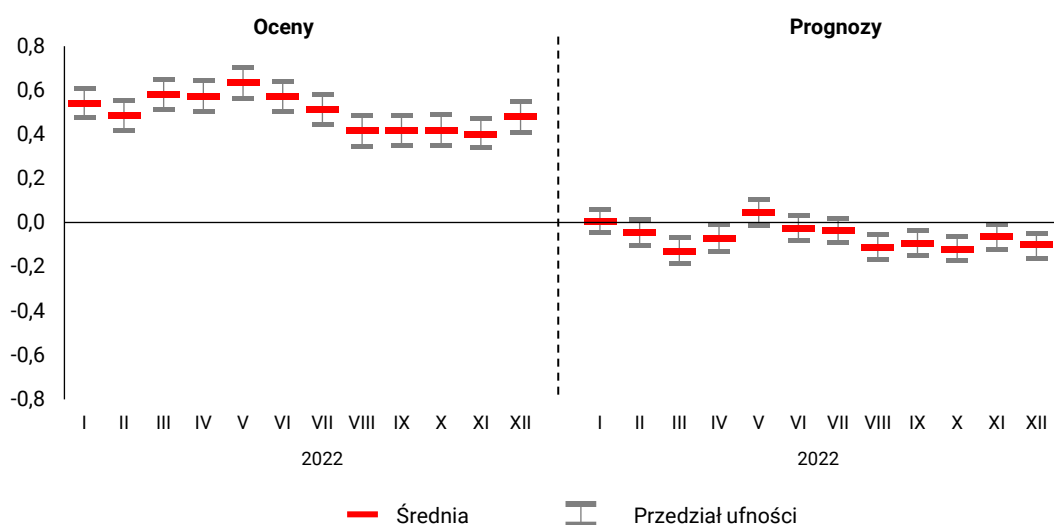
Opinie o **sytuacji w zakładach pracy** w pierwszych miesiącach minionego roku były dosyć stabilne. Natomiast od czerwca do sierpnia postrzeganie kondycji zakładów pracy uległo pogorszeniu, a następnie ustabilizowało się. Przez cały rok oceny sytuacji w zakładach pracy były jednoznacznie pozytywne.

Przewidywania **dotyczące sytuacji w miejscu pracy** respondentów zmieniały się w stosunkowo niewielkim zakresie w ciągu całego roku, a wartości wskaźnika prognoz przez cały rok były bliskie zeru. Oznacza to, że optymizm był porównywalnie silnie artykułowany co pesymizm, a ponadto przez cały rok największa część pracujących uważała, że sytuacja w ich zakładach pracy nie zmieni się². Zwraca uwagę fakt, że w drugim półroczu wartości wskaźnika prognoz, choć nadal bliskie zeru, pozostawały jednak ujemne – inaczej niż w roku 2021, gdy ani razu nie spadły poniżej zera.

CBOS

RYS. 3. Sytuacja w zakładach pracy respondentów w 2022 roku

ODPOWIEDZI OSÓB AKTYWNYCH ZAWODOWO*

Oceny: średnie na 5-punktowej skali od -2 (bardzo zła) do +2 (bardzo dobra). Prognozy: średnie na 5-punktowej skali od -2 (zdecydowane pogorszenie) do +2 (zdecydowana poprawa)

* Dotyczy osób pracujących zarobkowo, także rolników i pomagających im członków rodzin oraz emerytów, rencistów, studentów i pełnoletnich uczniów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

² Zob. komunikat CBOS „Nastroje na rynku pracy w pierwszej dekadzie grudnia”, grudzień 2022 (oprac. B. Badora).

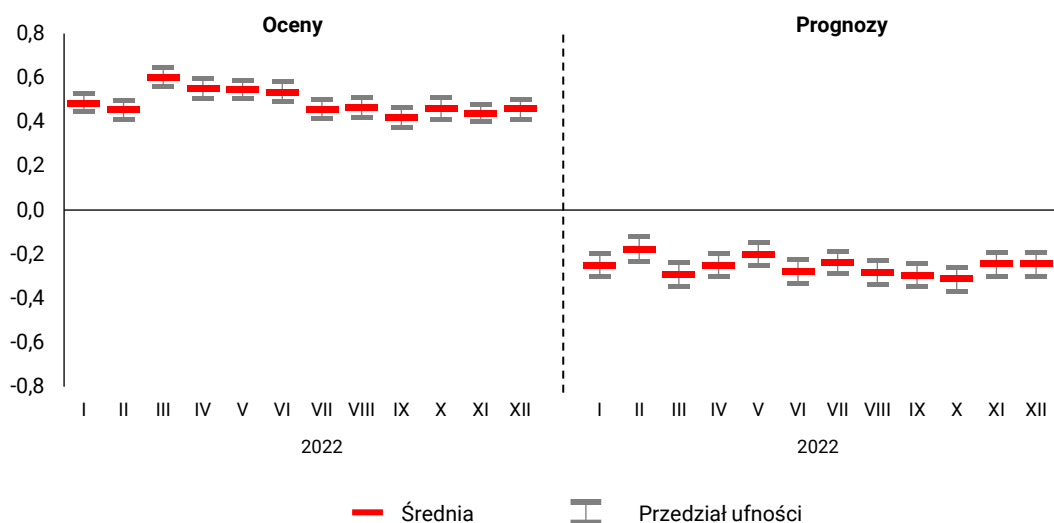
POZIOM ŻYCIA

Oceny **poziomu życia respondentów i ich rodzin** przez cały rok były jednoznacznie pozytywne. W marcu nastąpiła wyraźna poprawa w stosunku do pomiarów z początku roku, a następnie ich stabilizacja. W lipcu postrzeganie poziomu życia uległo nieznacznemu pogorszeniu, a w kolejnych miesiącach zmieniało się jedynie w niewielkim zakresie.

W przewidywaniach dotyczących **poziomu życia respondentów i ich rodzin**, pomimo że największa część badanych wyrażała przekonanie o utrzymaniu *status quo*³, silniej wyrażane były obawy niż nadzieja na poprawę. Po niewielkiej poprawie zanotowanej w lutym w kolejnym miesiącu, po wybuchu wojny za naszą wschodnią granicą, pesymizm nasilił się. W następnych miesiącach wskaźnik prognoz podlegał niewielkim wahaniom. W efekcie jego wartość na koniec roku była bardzo zbliżona do tej ze stycznia.

CBOS

RYS. 4. Poziom życia respondentów i ich rodzin w 2022 roku

Oceny: średnie na 5-punktowej skali od -2 (bardzo zła) do +2 (bardzo dobra). Prognozy: średnie na 5-punktowej skali od -2 (zdecydowane pogorszenie) do +2 (zdecydowana poprawa)

³ Zob. komunikat CBOS „Nastroje społeczne w grudniu”, grudzień 2022 (oprac. M. Omyła-Rudzka).

Analiza comiesięcznych danych z minionego roku pokazuje, że w ocenach dotyczących sfery publicznej przez cały rok silniej wyrażane było niezadowolenie niż zadowolenie, natomiast w postrzeganiu sfery prywatnej odwrotnie – mocniej artykułowane było zadowolenie. Z kolei w prognozach dotyczących sytuacji politycznej, gospodarczej, jak i poziomu życia przez cały rok silniejsze były obawy przed pogorszeniem niż nadzieja na poprawę. W przewidywaniach odnoszących się do kondycji zakładów pracy pesymizm był mniej widoczny, choć niezmiennie przez całe drugie półrocze wyrażany silniej niż optymizm.

W marcu, po inwazji Rosji na Ukrainę, zarejestrowaliśmy dość wyraźne zmiany w nastrojach społecznych. Poprawiły się oceny bieżącej sytuacji zarówno w sferze publicznej, jak i prywatnej. Jednocześnie nasiliły się obawy dotyczące sytuacji gospodarczej, kondycji zakładów pracy oraz poziomu życia, a poprawiły się te odnoszące się do sytuacji politycznej. Wybuch wojny za naszą wschodnią granicą odsunął na dalszy plan bieżące spory i podziały polityczne.

Rosnąca w minionym roku inflacja nie pozostała bez wpływu na postrzeganie sytuacji gospodarczej, która oceniana była najbardziej krytycznie w ostatnich miesiącach roku, gdy poziom inflacji r/r był najwyższy.

Opracowała

Małgorzata Omyła-Rudzka